

EIROPAS PADOME
EIROPAS KONVENCIJA PAR BERNU ADOPCIJU
ETS No 58
European Convention on the Adoption of Children

Preambula

Eiropas Padomes dalībvalstis, kuras parakstījušas šo Konvenciju,

uzskatīdamas, ka Eiropas Padomes mērķis ir panākt ciešāku vienotību starp tās dalībvalstīm ar mērķi, cita starpā, veicināt to sociālo progresu,

uzskatīdamas, ka, kaut arī bērnu adopcijas institūts eksistē visās Eiropas Padomes dalībvalstīs, tajās tomēr pastāv atšķirīgi uzskati attiecībā uz adopcijas principiem, procedūru un juridiskajām sekām,

uzskatīdamas, ka kopīgu principu un prakses atzīšana attiecībā uz bērnu adopciju palīdzēs samazināt šo atšķirību radītās grūtības un vienlaikus veicinās adoptēto bērnu labklājību,

ir vienojušās:

I Daļa
Saistības un piemērošanas sfēra

1. pants

Katra Līgumslēdzēja puse apņemas nodrošināt savu likumu atbilstību šīs Konvencijas II Daļas noteikumiem un informēt Eiropas Padomes ģenerālsēkretāru par šajā nolūkā veiktajiem pasākumiem.

2. pants

Katra Līgumslēdzēja puse apņemas pievērst pienācīgu uzmanību šīs Konvencijas III Daļā paredzētajiem noteikumiem un informēt Eiropas Padomes ģenerālsēkretāru, ja tā ievieš jebkuru no šiem noteikumiem vai vēlāk izbeidz to ieviešanu.

3. pants

Šī Konvencija ir piemērojama vienīgi bērna juridiskajai adopcijai, ja bērns laikā, kad adoptētājs piesakās uz tā adopciju, nav sasniedzis 18 gadu vecumu, nav un nav bijis precējies un saskaņā ar likumu netiek uzskatīts par pilngadīgu.

II Daļa
Svarīgākie noteikumi

4. pants

Adopcija ir spēkā esoša tikai tad, ja to piešķir tiesu vai administratīva iestāde (turpmāk- “kompetentā iestāde”).

5. pants

1. Ievērojot šī panta 2. un 4. punkta noteikumus, adopcija netiek piešķirta, ja nav saņemta piekrišana no vismaz tālāk minētajām personām un to piekrišana nav atsaukta:

(a) mātes piekrišana un, ja bērns ir leģitīms, tēva piekrišana, vai, ja nav ne tēva, ne mātes, no kuriem saņemt piekrišanu, tad piekrišana no jebkuras personas vai iestādes, kurai var būt tiesības viņu vietā īstenot vecāku tiesības šajā jautājumā;

(b) adoptētāja laulātā piekrišana.

2. Kompetentā iestāde nedrīkst:

(a) atteikties no nepieciešamības saņemt jebkuras šī panta 1. punktā minētās personas piekrišanu, vai

(b) neņemt vērā jebkuras 1. punktā minētās personas vai iestādes atteikšanos dot piekrišanu,

Izņemot īpašus likumā paredzētus gadījumus.

3. Ja tēvam vai mātei ir atņemtas vecāku tiesības attiecībā uz bērnu vai ir atņemtas vismaz tiesības dot vai nedot piekrišanu adopcijai, likumā var noteikt, ka nav nepieciešams saņemt viņa vai viņas piekrišanu.

4. Mātes piekrišana viņas bērna adopcijai nedrīkst tikt akceptēta, ja vien tā nav dota tādā likumā noteiktā termiņā pēc bērna piedzimšanas, kas nav mazāks kā sešas nedēļas, vai, ja šāds termiņš nav noteikts, tādā laikā, kurā pēc kompetentās iestādes domām, viņa ir spējusi pienācīgi atgūties no bērna piedzimšanas sekām.

5. Šī panta izpratnē vārdi “tēvs” un “māte” nozīmē personas, kuras ir bērna vecāki saskaņā ar likumu.

6. pants

1. Likums nedrīkst atļaut bērna adopciju, ja to neveic vai nu divas savstarpēji precējušās personas, kas adoptē vienlaicīgi vai viena pēc otras, vai arī viena persona.

2. Likums nedrīkst atļaut bērna atkārtotu adopciju, izņemot vienā vai vairākos no šādiem gadījumiem, ja:

(a) bērnu adoptē adoptētāja laulātais;

(b) iepriekšējais adoptētājs ir miris;

(c) iepriekšējā adopcija tikusi atzīta par spēkā neesošu;

(d) iepriekšējā adopcija ir izbeigusies.

7. pants

1. Bērnu drīkst adoptēt tikai tad, ja adoptētājs ir sasniedzis adoptēšanai noteikto minimālo vecumu, kas nevar būt mazāks par 21 un lielāks par 35 gadiem.

2. Likumā tomēr var noteikt apstākļus, kuros nav jāievēro minimālā vecuma noteikums:

(a) ja adoptētājs ir bērna tēvs vai māte; vai

(b) īpašos izņēmuma gadījumos.

8. pants

1. Kompetentā iestāde nedrīkst piešķirt adopciju, ja tā nav pārliecināta, ka adopcija atbilst bērna interesēm.

2. Katrā konkrētā gadījumā kompetentajai iestādei ir jāpievērš īpaša uzmanība adopcijas uzdevumam nodrošināt bērnam stabilu un harmonisku dzīves vidi.

3. Kā vispārīgu noteikumu jāievēro to, ka kompetentā iestāde nedrīkst dot iepriekšminēto piekrišanu, ja adoptētāja un bērna vecuma starpība ir mazāka nekā normālā vecuma starpība starp vecākiem un to bērnu.

9. pants

1. Kompetentā iestāde nedrīkst piešķirt adopciju pirms pienācīgas informācijas ievākšanas par adoptētāju, bērnu un tā ģimeni.

2. Informācija katrā konkrētā gadījumā nepieciešamajā apjomā ir jāievāc, *inter alia*, par šādiem jautājumiem:

(a) adoptētāja personība, veselība un mantiskais stāvoklis, tā mājokļa un saimniecības īpašības un spējas izaudzināt bērnu;

(b) kāpēc adoptētājs vēlas adoptēt bērnu;

(c) ja tikai viens no diviem savstarpēji laulātajiem piesakās uz bērna adopciju, kāpēc otrs laulātais nepievienojas pieteikumam;

(d) bērna un adoptētāja savstarpējā piemērotība, un laiks, kurā bērns ir bijis tā aprūpē un uzraudzībā;

(e) bērna personība un veselība un, ievērojot jebkurus likumā paredzētos ierobežojumus, tā priekšteči;

(f) bērna domas attiecībā uz iespējamo adopciju;

(g) adoptētāja un bērna reliģiskā pārliecība, ja tāda ir.

3. Šādas informācijas ievākšana ir jāuztic šim mērķim likuma vai tiesu vai administratīvās iestādes noteiktajai personai vai iestādei. To pēc iespējas būtu jāveic īpaši apmācītiem vai pieredzējušiem sociālajiem darbiniekiem, kas ir īpaši apmācīti, pieredzējuši un kvalificēti šajos jautājumos.

4. Šī panta noteikumi neietekmē kompetentās iestādes tiesības vai pienākumu iegūt jebkuru informāciju vai pierādījumus, kas var būt arī ārpus minētās informācijas iegūšanas sfēras, ja tā to uzskata par noderīgu.

10. pants

1. Adopcija piešķir adoptētājam attiecībā uz adoptēto personu visa veida tiesības un pienākumus, kādas piemīt tēvam vai mātei attiecībā uz likumīgā laulībā dzimušu bērnu.

Adopcija piešķir adoptētajai personai attiecībā uz adoptētāju visa veida tiesības un pienākumus, kādas piemīt likumīgā laulībā dzimušam bērnam attiecībā uz tā tēvu vai māti.

2. Brīdī, kad tiek radītas šī panta 1. punktā minētās tiesības un pienākumi, jebkuras tāda paša veida tiesības un pienākumi, kuras pastāv starp adoptēto personu un tā māti vai tēvu vai jebkuru citu personu vai iestādi, beidz eksistēt. Neskatoties uz to, likumā var noteikt, ka adoptētāja laulātais saglabā savas tiesības un pienākumus attiecībā uz adoptēto personu, ja tā ir viņa/viņas leģitīmais, neleģitīmais vai adoptētais bērns.

Likumā var papildus saglabāt vecāku pienākumu uzturēt (*l'obligation d'entretenir* un *l'obligation alimentaire* nozīmē) vai izveidot dabā, vai nodrošināt adoptētajai personai pūru, ja nekādus šādus pienākumus neveic adoptētājs.

3. Kā vispārīgu noteikumu jāievēro to, lai tiktu radīts mehānisms, saskaņā ar kuru adoptētā persona varētu iegūt adoptētāja uzvārdu vai nu sava uzvārda vietā, vai papildus tam.

4. Ja likumīgā laulībā dzimuša bērna vecākam ir tiesības uz bērna mantas izmantošanu, tad adoptētāja tiesības attiecībā uz adoptētās personas mantas izmantošanu, neskatoties uz šī panta 1. punkta noteikumiem, var ierobežot ar likumu.

5. Mantošanas jautājumos tādā apjomā, kādā mantošanas tiesības piešķir likumīgā laulībā dzimušam bērnam tiesības uz tā tēva vai mātes mantu, adoptētais bērns šajā nolūkā tiks pielīdzināts bērnam, kas piedzimis adoptētājam likumīgā laulībā.

11. pants

1. Ja adoptētajam bērnam nav tāda paša pilsonība, kāda ir adoptētājam vienpersoniskas adopcijas gadījumā vai laulātā pāra kopīgās pilsonības, ja adopciju ir veicis laulāts pāris, Līgumslēdzējai pusei, kuras pilsoņi ir adoptētājs vai adoptētāji, ir jāveicina tas, lai bērns iegūtu tās pilsonību.

2. Pilsonības zaudēšanai, kuru varētu izraisīt adopcija, ir jābūt atkarīgai no citas valsts pilsonības esamības vai iegūšanas.

12. pants

1. Likumā nedrīkst noteikt skaitliskus ierobežojumus bērniem, kurus adoptētājs var adoptēt.

2. Likums nedrīkst aizliegt personai adoptēt bērnu tādēļ, ka tai ir vai tā ir spējīga radīt likumīgā laulībā dzimušu bērnu.

3. Likums nedrīkst aizliegt personai adoptēt paša bērnu, kas nav dzimis likumīgā laulībā, ja adopcija uzlabo bērna juridisko statusu.

13. pants

1. Pirms adoptētā persona kļūst pilngadīga, adopciju drīkst atcelt vienīgi ar tiesu vai administratīvas iestādes lēmumu sakarā ar nopietniem iemesliem un tikai tad, ja adopcijas atcelšana šāda iemesla dēļ ir atļauta likumā.

2. Iepriekšējais punkts neietekmēs šādus gadījumus, kad:

a) adopcija ir spēkā neesoša;

b) adopcija izbeidzas, jo adoptētā persona kļūst par adoptētāja leģitīmo bērnu.

14. pants

Kad saskaņā ar šīs Konvencijas 8. un 9. pantu veiktā informācijas vākšana attiecas uz personu, kura dzīvo vai ir dzīvojusi citas Līgumslēdzējas puses teritorijā, šai Līgumslēdzējai pusei, ja tai tiek iesniegts lūgums piegādāt informāciju, ir nekavējoties jācenšas nodrošināt prasītās informācijas sniegšana. Šajā nolūkā iestādes viena ar otru var sazināties tieši.

15. pants

Ir jāparedz normas, lai aizliegtu jebkuru nepienācīgu finansiālu labumu gūšanu sakarā ar bērna atdošanu adopcijai.

16. pants

Katra Līgumslēdzēja Puse saglabās izvēles tiesības pieņemt adoptētajam bērnam labvēlīgākus noteikumus.

III Daļa Papildus noteikumi

17. pants

Adopcija netiek atļauta līdz brīdim, kad bērns ir atradies adoptētāju aprūpē pietiekami ilgu laiku, lai dotu iespēju kompetentajai iestādei pamatoti spriest par to nākotnes attiecībām adopcijas piešķiršanas gadījumā.

18. pants

Valsts iestādēm ir jāgarantē to sabiedrisko vai privāto iestāžu pienācīgas darbības veicināšana, kurās varētu vērsties pēc palīdzības un padoma tie, kas vēlas adoptēt bērnu vai izraisīt bērna adopciju.

19. pants

Adopcijas sociālie un juridiskie aspekti ir jāiekļauj sociālo darbinieku apmācību programmās.

20. pants

1. Ir jāpieņem noteikumi, kas dotu iespēju pabeigt adopciju, neatklājot bērna ģimenei adoptētāja identitāti.
2. Ir jāpieņem noteikumi, kas paredzētu vai atļautu adopcijas procesam notikt *in camera*.
3. Adoptētājam un adoptētajai personai ir jādod iespēja saņemt dokumentu, kurā būtu izvilkti no civilstāvokļa aktu reģistra ierakstiem, kas apliecina adoptētās personas dzimšanas faktu, datumu, un dzimšanas vietu, bet kas tieši neatklāj adopcijas faktu un tās bijušo vecāku identitāti.
4. Civilstāvokļa aktu reģistra ieraksti ir jāved un jebkurā gadījumā jāreproducē tādā veidā, kas neļautu personām, kurām nav leģitīmas ieinteresētības, uzzināt par personas adopcijas faktu vai, ja tas tiek darīts zināms, par tās bijušo vecāku identitāti.

IV Daļa **Nobeiguma noteikumi**

21. pants

1. Šo Konvenciju var parakstīt Eiropas Padomes dalībvalstis. To ir nepieciešams ratificēt vai pieņemt. Ratifikācijas vai pieņemšanas dokumenti iesniedzami glabāšanā Eiropas Padomes ģenerālsēkretāram.
2. Šī Konvencija stājas spēkā trīs mēnešus pēc tam, kad iesniegts glabāšanā trešais ratifikācijas vai pieņemšanas dokuments.
3. Attiecībā uz valsti, kas parakstījusi Konvenciju, bet ratificē vai pieņem to vēlāk, šī Konvencija stājas spēkā trīs mēnešus pēc tam, kad iesniegts glabāšanā tās ratifikācijas vai pieņemšanas dokuments.

22. pants

1. Pēc tam, kad šī Konvencija ir stājusies spēkā, Eiropas Padomes Ministru komiteja var uzaicināt tai pievienoties jebkuru valsti, kas nav Eiropas Padomes dalībvalsts.
2. Šāda pievienošanās notiek, iesniedzot glabāšanā Eiropas Padomes ģenerālsēkretāram pievienošanās dokumentu, kas stājas spēkā trīs mēnešus pēc tā iesniegšanas.

23. pants

1. Ikviens Līgumslēdzēja puse, parakstot šo Konvenciju vai iesniedzot glabāšanā tās ratifikācijas, pieņemšanas vai pievienošanās dokumentu, var norādīt teritoriju vai teritorijas, uz kurām šī Konvencija attieksies.
2. Ikviens Līgumslēdzēja puse, iesniedzot Konvencijas ratifikācijas, pieņemšanas vai pievienošanās dokumentu, kā arī jebkurā laikā vēlāk var iesniegt Eiropas Padomes ģenerālsēkretāram adresētu deklarāciju, kurā tā norāda, ka paplašinās šīs Konvencijas piemērošanas sfēru, attiecinot to uz vēl kādu citu teritoriju vai teritorijām, kuras norādītas deklarācijā un par kuru starptautiskajām attiecībām šī Līgumslēdzēja valsts ir atbildīga vai kuru vārdā tā ir pilnvarota uzņemties saistības.

3. Katru deklarāciju, kas iesniegta saskaņā ar iepriekšējo punktu attiecībā uz jebkuru šādā deklarācijā minēto teritoriju, var atsaukt šīs Konvencijas 27. panta noteiktajā kārtībā.

24. pants

1. Ikvienu Līgumslēdzēja pusi, kuras likumi paredz vairāk nekā vienu adopcijas veidu drīkst piemērot šīs Konvencijas 10. panta 1., 2., 3. un 4. punkta un 12. panta 2. un 3. punkta noteikumus tikai attiecībā uz vienu no šiem veidiem.

2. Līgumslēdzēja pusei, kura izmanto šīs tiesības, parakstot šo Konvenciju vai iesniedzot glabāšanā tā ratifikācijas, pieņemšanas vai pievienošanās dokumentu, vai iesniedzot deklarāciju saskaņā ar šīs Konvencijas 23. panta 2. punktu, ir jāpaziņo par to Eiropas Padomes ģenerālsekretāram un jānorāda veids, kādā tās tiek izmatotas.

3. Šāda Līgumslēdzēja valsts var izbeigt šo tiesību izmantošanu, iesniedzot par to paziņojumu Eiropas Padomes ģenerālsekretāram.

25. pants

1. Ikvienu valsts, parakstot šo Konvenciju vai iesniedzot glabāšanā tā ratifikācijas, pieņemšanas vai pievienošanās dokumentu, vai iesniedzot deklarāciju saskaņā ar šīs Konvencijas 23. panta 2. punktu, var izdarīt ne vairāk kā divas atrunas attiecībā uz šīs Konvencijas II Daļas noteikumiem.

Vispārīga rakstura atrunas nav atļautas, katra atruna var attiekties uz ne vairāk kā vienu noteikumu.

Atruna būs spēkā piecus gadus no brīža, kad Konvencija ir stājusies spēkā attiecībā uz konkrēto Līgumslēdzēju pusi. To var atjaunot uz nākamajiem piecu gadu termiņiem, iesniedzot Eiropas Padomes ģenerālsekretāram adresētu deklarāciju pirms katra termiņa izbeigšanās.

2. Ikvienu Līgumslēdzēja pusi var pilnībā vai daļēji atsaukt saskaņā ar iepriekšējo punktu izdarīto atrunu, par to iesniedzot Eiropas Padomes ģenerālsekretāram adresētu deklarāciju, kura stājas spēkā tās saņemšanas dienā.

26. pants

Katrai Līgumslēdzējai pusei ir jāpaziņo Eiropas Padomes ģenerālsekretāram to iestāžu nosaukumi un adreses, kurām ir adresējami 14. pantā paredzētie lūgumi.

27. pants

1. Šī Konvencija ir noslēgta uz nenoteiktu laiku.

2. Ikvienu Līgumslēdzēja pusi var denonsēt šo Konvenciju tiktāl, ciktāl tā uz to attiecas, iesniedzot Eiropas Padomes ģenerālsekretāram adresētu paziņojumu.

3. Šāda denonsēšana stājas spēkā sešus mēnešus pēc tam, kad šādu paziņojumu saņēmis Eiropas Padomes ģenerālsekretārs.

28. pants

Eiropas Padomes ģenerālsēkretāram ir jāinformē Eiropas Padomes dalībvalstis un visas šai Konvencijai pievienojušās valstis par:

- (a) katru parakstīšanas gadījumu;
- (b) katru gadījumu, kad glabāšanā tiek iesniegts ratifikācijas, pieņemšanas vai pievienošanās dokuments;
- (c) katru šīs Konvencijas spēkā stāšanās datumu saskaņā ar tās 21. pantu;
- (d) katru paziņojumu, kas saņemts saskaņā ar 1. panta noteikumiem;
- (e) katru paziņojumu, kas saņemts saskaņā ar 2. panta noteikumiem;
- (f) katru deklarāciju, kas saņemta saskaņā ar 23. panta 2. un 3. punkta noteikumiem;
- (g) katru informāciju, kas saņemta saskaņā ar 24. panta 2. un 3. punkta noteikumiem;
- (h) katru atrunu, kas izdarīta saskaņā ar 25. panta 1. punkta noteikumiem;
- (i) katru atrunas atjaunošanu, kas veikta saskaņā ar 25. panta 1. punkta noteikumiem;
- (j) katru atrunas atsaukšanu, kas veikta saskaņā ar 25. panta 2. punkta noteikumiem;
- (k) katru paziņojumu, kas saņemts saskaņā ar 26. panta noteikumiem;
- (l) katru paziņojumu, kas saņemts saskaņā ar 27. panta noteikumiem, un datumu, kad denonsēšana stājas spēkā.

Iepriekšminēto apliecinot, Konvenciju ir parakstījušas uz to pienācīgi pilnvarotas personas.

Sastādīta Strasbūrā 1967. gada 24. aprīlī angļu un franču valodā, abiem tekstiem ir vienāds juridiskais spēks, vienā eksemplārā, kas glabāsies Eiropas Padomes arhīvā. Ģenerālsēkretārs nosūtīs apliecinātus norakstus visu to valstu valdībām, kuras ir parakstījušas šo Konvenciju vai tai pievienojušās.